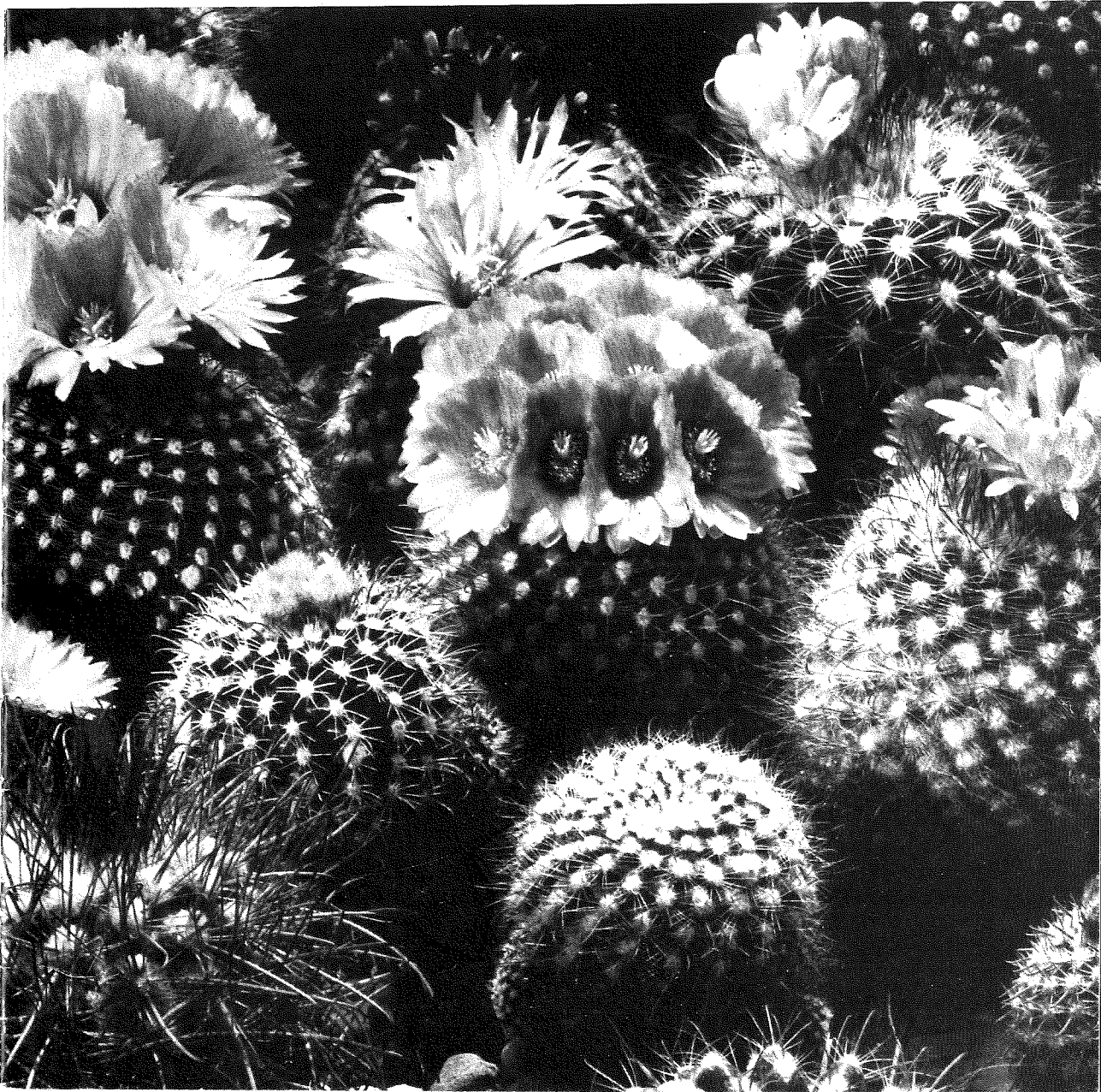

KAKTUS

1993

ÅRG. 28

NR. 1 - JANUAR

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Hanna E. Hansen, Limfjordsvej 1, DK-2720 Vanløse, tlf.: 38 34 61 31
Tryk: Hagsholm Bogtryk & Offset, Hammershøj, 8830 Tjele

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 150 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemsskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Finn Larsen, Salbyvej 17, DK - 4600 Køge. Giro-nr. 6 57 87 13 - About membership apply to mr. Finn Larsen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 5. november

Annoncepris: 1/4 side 200 Dkr. - Preise für Anzeigen: 1/4 Seite 200 Dkr. - Price for ads.: 1/4 page 200 Dkr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, DK-2770 Kastrup, tlf. 31 51 66 06.

Sekretær: Bjarne Kjempff, Stordalvej 4, Løvel, DK-8830 Tjele, tlf. 86 69 93 41.

Kasserer: Finn Larsen, Salbyvej 17, DK-4600 Køge, tlf. 53 65 44 60.

Øvrige funktioner:

Bestyrer af diateket: Esther Genker, Tranumparken 1-6-2, 2660 Brøndby Strand, tlf. 43 54 22 41.

Dansk bibliotekar: Jørgen Mortensen, Bredevej 42, DK-6000 Kolding, tlf. 75 53 41 27

Svensk bibliotekar: Larseric Arne, Sjögården 1628, S-52043 Åsarp, Postgiro: 473 87 16-2

Indbetaling af kontingent i Sverige og Norge:

I Sverige til: Kim Kronberg, Fajancevägen 119, Oxie. S-23030. Giro: 58 15 87-3

I Norge til: Unni Horn, Rishaugveien 3. N-8340 Stamsund. Giro: 0825 01 596 34

»Meddelelser«:

- Sendes til sekretær Bjarne Kjempff.

Æresmedlemmer:

Otto Forum Sørensen og Helmut Broogh.†

Forsiden viser: *Parodia-arter.*

Foto: *Helmut Broogh*

Helmut Broogh in memoriam

Natten mellem d. 2. og 3. september afgik vort æresmedlem Helmut Broogh ved døden. Vort selskab har hermed mistet en stor personlighed og ven. Siden begyndelsen af 80'erne har vi nydt godt af Helmut Broogh dels som fotograf (fremragende), forfatter og ikke mindst som formidler af udenlandske bidragydere til Kaktus. Stort set har vi fået alle udenlandske artikler gennem ham! Uden Helmut ingen Henk de Looze. Helmut fik også mange gode venner blandt vore medlemmer - de tre redaktører Hans Grønlund, Bjarne Kjempff og Hanna Hansen ikke mindst - idet han flittigt var en kær gæst og foredragsholder ved talrige årsmøder. Personligt havde jeg et varmt venskabeligt forhold til ham. Ingen småsnak, men en begavet snak om meget mere end planter. Hans viden og indsigt i europæisk litteratur og kultur gjorde ham til »godt selskab«. Det var skæbnens ironi, at han skulle være født tysk - rettere som rheinländer - englænder eller franskmænd ville have passet ham meget bedre.

Rygter løber hurtigt i vore cirkler. Bill Keen fra det engelske kaktusselskab telefonerede til mig og spurgte om Helmut virkelig var død. Der var rygter i europæiske kaktuskredse derom. Under krigen var Helmut bl.a. i Frankrig som fotograf. Omstændighederne gjorde, at han måtte forlade Frankrig over hals og hoved. Han var gennem den tyske værnemagt indkvarteret hos en fransk familie. Da verden i 1952 var lidt venligere, vendte Helmut tilbage til Frankrig for om muligt at få sit fotografiske udstyr og andre personlige ejendele tilbage. Familien, som den tyske hær havde påtvunget at have Helmut indkvarteret, var flyttet, men Helmut fik den opsporet. De havde hans ting stadigvæk. De tog godt imod ham, og han fik sine ting. Når man ved, hvordan den franske indstilling til tyskere var, så fortæller denne episode mere end tydeligt, at Helmut var et stort menneske og ikke en nationalitet.

Helmut Broogh 2/9 '20 - 3/9 '92.
Han vil blive savnet!

Peter Brandt Pedersen

Foto af Helmut Broogh. Også denne gang - med selvudløser. Selvportrættet af Helmut fik jeg foræret ved årsmødet i 1992 sammen med oktobernummerets »miniportrætter« af *Tillandsia* til den serie, som nu aldrig vil blive fuldført. Ved årsmødet talte vi om Helmut's fødselsdag ugen efter. På selve dagen ringede jeg Helmut op ved fem-tiden. Vi talte i en halv snes minutter, og han var glad og talte ivrigt om sine kommende bidrag til KAKTUS og om de billeder, han havde taget på årsmødet. Det er vemodigt at tænke på, at han næste morgen ikke var mere. Vi er mange, der vil savne Helmut Broogh.

Hanna E. Hansen

BLOSSFELDIA

En av de mer uppseendeväckande och exotiska kaktussläktena är *Blossfeldia*. De svampliknande, bisarra plantkropparna räknas till en av de största klenoderna i våra samlingar, trots att den blev funnen för nästan sextio år sedan.

Bakgrund

Harry Blossfeld och O. Marsoner fann under en insamlingsresa 1936 ett fåtal, mycket egendomliga kaktusar vid Tumbaya i nordvästa Argentina (enligt Ritter insamlade av indianer). Plantorna är endast centimeterstora, insjunkna och tagglösa med små, kala blommor. Ett exemplar skickades till Werdermann i Berlin som året därpå beskrev det intressanta fyndet som *Blossfeldia liliputana*, typarten i ett nytt kaktussläkte. Dvärg-plantan behandlades som en dyrbar klenod och i första-beskrivningen skriver Werdermann att arten är oerhört sällsynt och att man troligen aldrig kommer att kunna samla in fler plantor. Werdermann hade fel. Numera betecknas *Blossfeldia* som en av de mest spridda kaktusarna i Bolivia där den återfinns i sju provinser (Ritter). Men man förstår Werdermann, Blossfeld och Marsoner. Plantorna är verkligen svåra att upptäcka i naturen, där den lätt smälter in i sin naturliga miljö bland leriga klippskrevor. Kanske var det så att de första plantorna verkligen blev insamlade av indianer, och de båda europeiska samlarna fick aldrig kännedom om dess verkliga mångfald. Friedrich Ritter, känd samlare i Sydamerika, lär ha frågat en Boliviansk bonde om han kände till dessa små plantor. Trots att bonden bodde ett hundratal meter från en riktig lokal, hade han aldrig lagt märke till de egendomliga växterna. Endast barnen som med sina getter dagligen vandrade i bergen kände till dem. Getterna tar sig mer än gärna en *Blossfeldia* till lunch, om de kommer åt! Som tur är, för en kaktus-entusiast, växer de oftast djupt insjunkna i klippskrevor och är mycket svårtillgängliga.

Ritter beskriver hur han år 1959 vandrade på en bergskam nära Tarija i Bolivia och fann *Blossfeldia*-plantor. Tjugoåtta år tidigare hade han utforskat samma lokal utan att finna de oansenliga plantorna!

Blossfeldia i naturen

Jag har funnit fyra lokaler av *Blossfeldia liliputana*. Först vid Purmamarca, där den växer i sprickorna i brun skiffer, oftast he't lodrätt. Mats Eriksson och jag stötte också på arten öster om Tilcara, på jakt efter *Rebutia pygmaea*. Där växer den svamplikt i klungor i svåråtkomliga sprickor. Liknande växtförhållanden fann vi öster om Tilcara, när Karin och jag av

en slump upptäckte en population när vi åkte kana på det hala skiffret. I Iruya växer *Blossfeldia*-plantor i närmast ren lera och är därför mycket svårupptäckta pga. sin grågröna, kamouflerade kroppsfärg.

Arterna

Blossfeldia består som sagt av typarten *B. liliputana*, men sedan 1937 har flera arter och varianter blivit beskrivna. Några med mycket vaga skillnader. Här kommer en lista på giltigt beskrivna namn (enl IOS Index of names of *Cactaceae*):

- B. atroviridis* Ritt. 1965
- B. atroviridis v. intermedia* Ritt. 1980
- B. liliputana* Werd. 1937
- B. liliputana v. atroviridis* (Ritt.) Krainz 1975 (komb. av *B. atroviridis*)
- B. liliputana v. caimeana* Card. 1964
- B. liliputana v. formosa* Ritt. 1980
- B. minima* Ritt. 1980
- B. pedicillata* Ritt. 1965

Ogiltigt beskrivna är *B. campaniflora* och *B. fechserei* Backbg. 1962. (Art 37.1 enl. ICBN). Kommersiellt intresserade samlaren Karel Knize, har lyckats sprida en del ogiltiga namn i kultur (nomen nudum); *B. mizqueana*, *subterranea*, *B. sucrensis*, *B. sucrensis v. tominense*, *vallegrandensis* oftast omöjliga att skilja från varandra eller redan beskrivna arter.

Blossfeldia i kultur

Blossfeldia är lättodlade, även på egna rötter. Eftersom det rör sig om långsamväxande plantor finner man dom oftast ympade i handeln. Mina import-exemplar från Knize växer dock på egna rötter och blommar mycket rikligt varje år (import rekommenderas ej)! De växer i blandning av jord, pimpsten och leca, men jag tror att de överlever det mesta. Rötterna består oftast av knöliga utlöpare, och det är sällan man ser fina nätverk av rottrådar. Plantorna är anpassade för ett liv i trånga klippskrevor, där den breder ut sig med hjälp av de kraftiga rötterna. Jag övervintrar dem i en temperatur av 3-10 °C, tillsammans med Lobivier och Rebutier, som de oftast växer tillsammans med. Vissa lokaler utsätts ofta av frost, varför den kan betäcknas som köldhärdig. Tidigt på våren syns de små knopparna växa fram i toppen av plantan, ofta ett dussintal åt gången, och när de sedan slår ut sina blekt gulvita blommor väcker de stor uppmärksamhet. Speciellt mitt ympade exemplar av *B. liliputana* har en överdådig blomstring. Hundratalet vita blommor täcker helt det runda klotet av små huvuden - en fantastisk syn! Naturligtvis blommar inte *Blossfeldia* lika villigt i

Blossfeldia liliputana med ett 60-tal blommor.

naturen som i våra samlingar. Plantkropparna förblir där oftast tillplattade till svagt insjunkna och aldrig klotliknande, tennisbollsformade som våra framodlade och ympade »missfoster«! Rätt odlade på egen rot kan man däremot få dem att se någorlunda normala ut, vilket borde vara varje odlares mål!

Blossfeldia sätter egna frön, blommorna är m.a.o självfertil. Varja frukt innehåller hundratals små, bruna korn som lätt faller ner och försvinner ner i kukan om man inte samlar in dem innan det tunna fruktskalet spricker upp. Jag har sått *Blossfeldia* vid ett par tillfällen men oftast med dåligt resultat. Fröna gror mycket bra, men däremot växer de mycket små plantorna extremt långsamt. Jag har använt mig av en alltför porös jordblandning, och inte betänkt hur de växer i naturen - oftast i lera! Tom Ericsson i Täby har nyligen sått *Blossfeldia* i en lerblandad jord som hittills tydligen gått bra. Det ska bli intressant att följa utvecklingen! Geir Edland berättade att han lyckats få en *Blossfeldia* i blom redan efter tre säsonger, vilket i mina ören låter fantastiskt! Plantorna måste ständigt stå fuktigt, och odling under plast/-lock är att rekommendera. Det vore intressant att höra om våra medlemmars egna erfarenheter. Kanske har ni några exklusiva råd om hur man snabbt drar upp *Blossfeldia* från frö? Hör av er till mig eller redaktören!

Mats Nilsson

God idé, Mats!

Siden NKS's reorganisering i 1974 har BLOSSFELDIA Werdermann 1937 været omtalt i to artikler, nemlig i KAKTUS 1985 nr. 1-2.

Er det fordi ingen af NKS's medlemmer dyrker BLOSSFELDIA? Eller er det fordi, de medlemmer, der prøver at gøre det, ikke har heldet med sig? Det kunne være interessant at vide. Send mig et par linier, om hvordan det går dine BLOSSFELDIA, så skriver vi et indlæg om de samlede resultater.

Husk, der er alligevel ikke ret meget, du kan gøre i plantesamlingen i januar måned, så du kan lige så godt bruge tiden til noget fornuftigt, såsom at delagtiggøre kollegerne i dine resultater!

Red.

PS. Redaktøren ved ikke så meget om BLOSSFELDIA, så altså: uden indlæg fra medlemmerne ingen BLOSSFELDIA-artikel.

På kaktusjagt i det sydlige Brasilien I

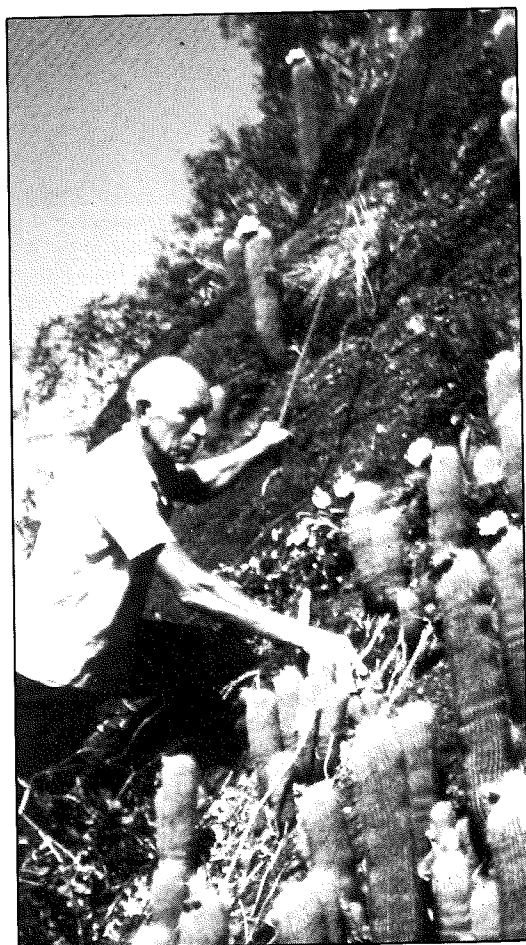
I julen 1989, påsken 1991 og julen 1992 kunne jeg studere kaktusfloraen i den brasilianske stat Rio Grande do Sul. Som lærer er jeg henvist til at studere de kaktus, som er synlige i min ferie, og det er i foråret og i begyndelsen af sommeren nogle små, blomstrende *Freillea*. Om vinteren er de delvis gemt i jorden. Det ideelle studietidspunkt for mange planter ville være oktober-november, når sommeren begynder på den sydlige halvkugle. Ved juletid er det højsommer med temperaturer på 30 - 40 grader C. Man vænner sig hurtigt til den tørre hede, men man må kun gå et par minutter i solen uden at beskytte hovedet. Derimod har jeg aldrig vænnet mig til de hede nætter, iær da man ude på landet først kan åbne

vinduerne hen ad morgenstunden på grund af de mange moskitoer. Efteråret er en god tid at rejse i Brasilien på. Da påskeferien lå tidligt på året i 1991, kunne jeg høste frugterne fra sentblomstrende planter. De tidligtblomstrende havde myrerne plyndret.

Kun på grund af min specielle interesse for *Notocactus* er det umagen værd for mig at besøge Brasiliens sydøstligste stat, som grænser op til Uruguay, den argentinske mission og Atlanterhavet. Liebhaveere til andre slægter finder ikke meget i disse områder. Staten Rio Grande de Sul er ca. så stor som det gamle Østtyskland. Den er opdelt i 4 landskaber:

Araucarien. Apparados da Serra.

Notocactus leninghausii på en skråning over Seca-dalen.

Landskab ved Apparados da Serra. Findested for HU 186.

1. Apparados da Serra - den indtil 2000 m høje kyst-bjergkæde.
2. Serra Geral - bjergplateau nord for Rio Jacui og Rio Ibicui.
3. De vestlige udløbere af den argentinske Pampas.

1. Apparados da Serra

begynder efter en 10 - 30 km bred kystlinie ved Atlanterhavet. Indenfor 30 - 50 km kan man visse steder klatre op i mere end 1500 m højde.

Særdeles smukke er Araukarieskovene på de stejle steder. Højsletterne indtil 2000 m er så stenede, at kaktus endnu i dag kan få lov at vokse her. Her finder man først og fremmest Brasiliparodierne i mos og

lav. Næsten hver morgen er de våde af dug. De vinterlige temperaturer synker i nogle timer ned på 10 grader. Mellem Brasiliparodierne vokser *Notocactus linkii*. Bjergkæden strækker sig mod nord ind i staten Santa Catarina. I vesten bliver det fladere. På de stejle sider kan man finde *Eriocactus leninghausii* og *Brasilicactus haselbergii*. Endvidere vokser den grøntblomstrende *Brailicactus graessneri* i det centrale højland og danner mange standformer. Indtil nu har jeg kun tilbagelagt få hundrede kilometer i denne landsdel. I reglen indbyder højsommeren i Apparados da Serra til et behageligt ophold, så jeg kan nå et akklimatisere mig. Derfor har jeg for det meste opholdt mig i den vestlige kant af landområdet, hvor der omkring Estrela bor mange Brasilianere af tysk herkomst.

Brasilparodia HU 186 på voksestedet.

Brasiliacactus graessneri ved Forta Leza.

2. Serra Geral

På begge sider af de 2 floder danner højsletten en 200 - 400 m høj klippekant. På selve højsletterne finder man kun sjældent kaktus og i så fald kun få arter: *Notocactus mammulosus*, *Notocactus linkii*, *Frailea pumila*, *Notocactus acutus*, *Notocactus securituberculatus*, *Notocactus glaucinus* og *Echinopsis* med hvide til rosa blomster.

Betydelig interessantere er slugterne og afgrundskanterne i syden. I slugterne fra øst til vest findes følgende *Eriocactus warasii*, *claviceps* og *magnificus*. De hænger i lodrette slugter med delvis meget porøse sten. At besøge disse voksesteder kræver meget tid, men de giver til gengæld besøgeren uforglemmelige indtryk.

Sydkanten af Serra Geral er voksested for de rød-blomstrende bjergboere. Dermed mener jeg *Notocactus horstii* med sine regionale variteter og former samt *Notocactus purpureus*, som også forekommer i forskellige former.

Mange voksesteder kan ikke nås fra dalen, fordi planter, som f.eks. HU 82 (*Notocactus horstii* fa. *muglianus*), vokser på stenudhæng 80 - 100 m oppe. Sådanne findesteder må man opsøge ad tidsrøvende omveje og indsamling af frø må ske på bjergbestiger-vis og med bjergbestigerens sikringer.

For foden af disse vanskeligt tilgængelige planter vokser tit *Notocactus ottonis*, *Notocactus megapotamicus*, *Notocactus incomptus* samt *Frailea pygmaea* og de allerede nævnte *Echinopsis*, hvis navne jeg ikke kender så nøje.

3. Det centrale bjergland syd for flodområdet af Rio Jacui og Rio Ibicui.

For Liebhaber af *Notocactus* og *Frailea* er dette at kaktusparadis. Naturligvis er det meget lettere at kultivere et sådant land end højlandet med dets ugunstige klima og form. Den brasilianske befolkning vokser hastigt. Regeringen ofrer store investeringer i landbruget, for at dæmme op for flugten til byerne, som man ellers ser i de fleste store byer i Brasilien.

På store områder dyrkes der majs, tobak og på de fugtigere områder ris. Hvor en sådan udbytelse af de magre jorde ikke er muligt, udlægges de som græsningsarealer, og dermed er disse landområder indhegnede. Lige meget hvor man befinder sig, så står der et 1,30 m højt hegn, som dannes af 5 pigtråd med træstolper for hver 2-3 m - og det lige op til landevejen. På græsningsarealerne finder man ungkreurer, heste og får, samt i det tørre bjergland geder.

Kaktusbotanikeren må gentage sit ritual igen og igen: Standse hvor der er sten at se. Kravle over hegnet og huske at tage alle vigtige redskaber med. Er man alene, må man kravle over ved en af de tykke stolper, altså sætte fødderne på de underste pigtråde. Er man to, løfter den ene den 4. pigtråd og tramper samtidig på den 3. I begyndelsen sker dette ikke uden iturevne bukser og skjorter. Er der en Hazienda i sigte, spørger man om tiladelse til at betræde området.

Når man skal undersøge disse området, er det nødvendigt at bære solidt fodtøj på grund af tornene og slangerne og det er sjældent, at man kan nøjes med korte benklæder. Dagligt må man passere tidligere

afbrændte græsmærker og tornet buskads. Efter få meter er de lyse benklæder helt mørke og fulde af torne, og man er glad, hvis de kun stikker i bomulden og ikke i huden.

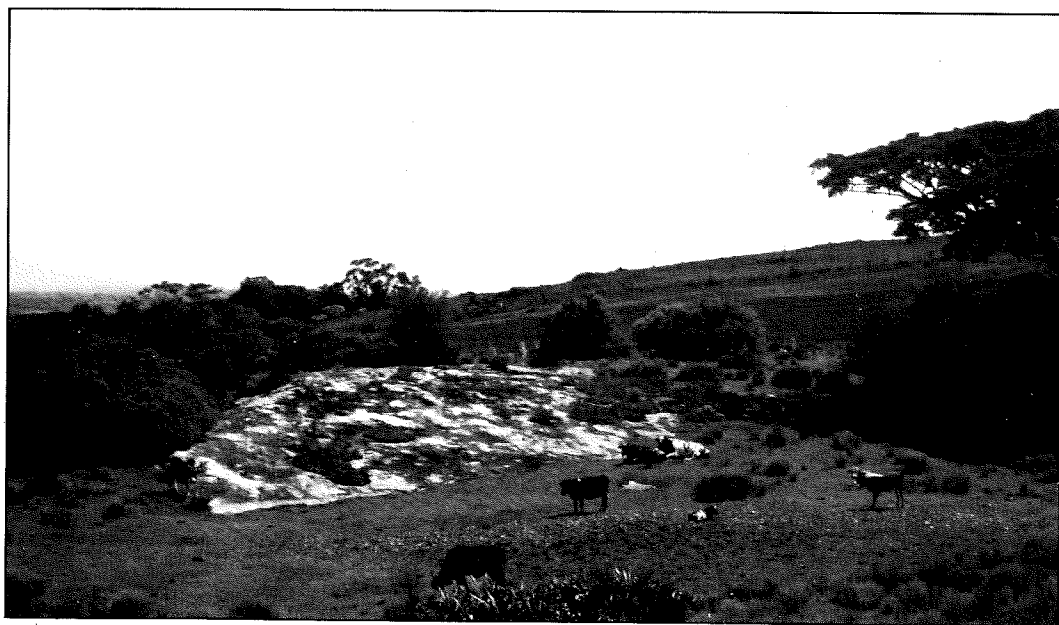
Skjorten lader som regel underarmen fri, så i løbet af et par dage er huden her lige så rød, som hos en indianer. Altså sveder man hellere under stoffet, der tillige yder en let beskyttelse mod bier og hvepse. Disse angriber ubarmhjertigt, hvis man kommer deres bo for nært. Ved mit første besøg, fik jeg allerede den anden dag en nifoldig »indsprøjtning« på skuldrene og i hovedet.

Af mine tilbagelagte 13.000 km var de 7.000 i sådanne områder. De er ikke ensartede og kunne derfor godt opdeles. Hovedruterne går gennem landskabsformer, som er lette at overvinde. Der er findesteder, som ligger langs med ruten. Således vokser *Gymnocalycium denudatum* mellem byerne Cacapava og Lavras så tæt, at man til tider ikke ved, hvor man tør træde. Alle planter stikker 80 % ned i jorden. De meget nære slægtninge *Gymnocalycium horstii* og *var. buenekeri* vokser meget spredt i skyggen af klippefremspring.

Notocactus ottonis kan man næsten finde i hele landet. De finder skygge i krat og under buske. Kun hvor der er pløjet, er det helt slut med kaktus. Men dog ikke helt på de intensivt udnyttede sletter i øst, hvor

Udsigt fra Agudo bjerget. Her vokser *N. horstii* (HU 17).

Landskab ved Guceiba. Klippeflade, hvor kaktus kan findes.

der på grund af de store sten ikke kan tilplantes. Her vokser så *Cereus jamacaru* (brasilianerne kalder den hvidblomstrende søjle Mandercarú). For os kaktusnarkomaner er disse *Cereus* vejvisere: ved dem finder man sten og dermed som regel også andre kuglekaktus.

Selv på højene omkring Porto Alegre kan man endnu i dag finde *Notocactus ottonis*, *Frailea alacriportana* og *Notocactus megapotaemicus*. Noget længere oppe på bjergene og på fladere stenhylde findes *Wigginsia leprosorum* og *Wigginsia polyacantha*.

Rundt om byen Cacapava findes der et interessant landskab med mange kaktusarter, men også ret fotogene klippeformationer. Man kalder området Guaritas.

Det er hjemstedet for *Notocactus uebelmannianus*, *Notocactus rudibuenekeri* og *Notocactus neobuenekeri*, *Notocactus scopia*, *Notocactus arachnitis*, *Notocactus ottonis*, *Gymnocalycium horstii* og *denudatum*, *Frailea phaeodisca*, *Frailea gracilica*, *Frailea horstii* og *Frailea pygmaea*. men også *Platyopuntia bruneogemma* med indtil 10 cm lange torne og orange farvede blomster samt *Wigginsia horstii* (*Notocactus neohorstii*) indbyder til fotosafari.

De mange findesteder og tilstedeværelsen af relativt mange arter og former på få hundrede kvadratkilometer tilskriver jeg landskabsformen. Mange bjerge kan hverken dyr eller mennesker udnytte eller klatre i.

Fortrækkes i næste nr.!

Norbert Gerloff

Oversættelse: E. Genker.

Efterlysning

Ved jagten på Blossfeldia artikler i gamle numre af KAKTUS erfarede redaktøren, at der heller ikke er blevet skrevet noget videre om MELOCATUS. Faktisk kun fire artikler, nemlig KAKTUS nr. 4 fra 1978, 1980, 1985 og 1986, samt nr. 1 fra 1989, hvor *Melocactus* er nævnt.

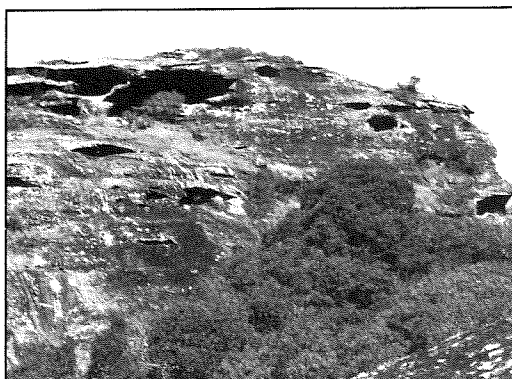
Melocactus dyrkes blandt medlemmerne, så det burde være muligt, at få nogen indlæg om det emne. Brug de mørke vinteraftener, og grib pennen/skrivemaskinen eller hvad du nu har, og send et lille stykke om dine erfaringer, så laver vi et samlet indlæg.

Måske er der nogle af de nye medlemmer, der gerne vil prøve »en melo«, men som ikke rigtig tør kaste sig ud i det. DINE erfaringer kunne blive tungen på vægtskålen.

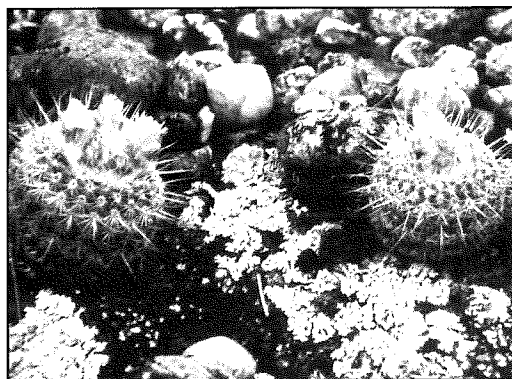
Red.

Koloni af *Gymnocalycium denudatum*.

Typisk klippe i Guaritas-området.

Wigginsia horstii (Guaritas).

PS. Redaktøren ved heller ikke noget videre om *Melocactus*, så her gælder det også: uden indsendte bidrag, ingen artikel.

KAKTUS OG KATTEGRUS

I håbet om snart at flytte fra lejlighed til hus lagde jeg dette forår grunden til en om føje år blomstrende samling af kaktus og levende sten. Så nu står der et par hundrede frøplanter, mestendels *Weingartia* og *Aloinopsis* (levende sten på roerod), og bæver i vinduet her ved vinterens komme. I foråret omplantede jeg ligeledes resterne af min samling, som havde stået vegeterende på mit kammer i København gennem de forløbne otte års studietid. Som forberedelse studerede jeg gamle numre af Kaktus og fandt tankevækkende beskrivelser af gruskultur, dvs. kultur uden organisk jord. Indflytningen af en katte-pensionær med tilhørende kattebakke, bibragte mig et øjeblik klarsyn. Kattegrus!

Kattegrus findes, hvis vi ser bort fra de (ved indkøbet) velduftende sorter, i to kategorier: De klumpende og de sugende. Førstnævnte egner sig bedst til katte, de sidstnævnte bedst til kaktus. Materialet er brændt moler i en kornstørrelse på ca. 2-4 mm og er kraftigt sugende. Jeg såede i en blanding af grus fra den lokale grusgrav (afsyret med svovlsyre) og kattegrus, og plantede mine gamle planter om i samme blanding tilsat grove Leca-perler. Vandingen har været med afkalket, syrnet vand, svagt gødet i hele vækstsæsonen.

Vækst og blomstring har været fin; den største fordel ved gruskulturen har været, at planterne med den meget lette blanding umuligt har kunnet stå våde i længere tid. Samtidigt har kattegruset virket som

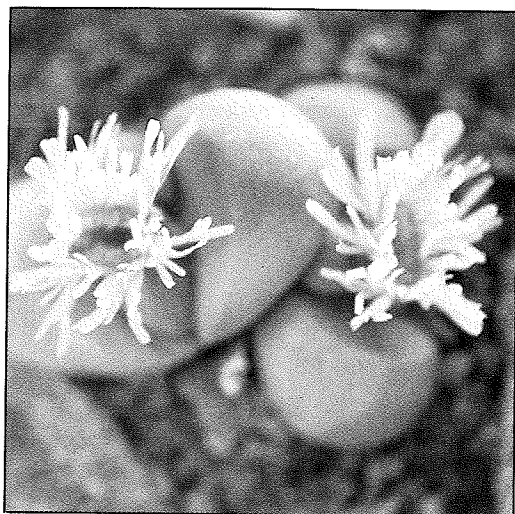
vandreservoir (pga. dets store sugsevne) og som vandingsindikator! Sådanne kan fås i snedige tekniske udformninger, men med kattegruset bliver de overflødige. Når gruset er tørret ud fremkommer der, alt efter tørhedsgraden, en tydelig hvislen, når vandet opsuges. Hvis jeg ved forsøgsvisе dryp intet hører, står planten over til næste vanding. Rent kattegrus er iøvrigt også strålende til stiklinger.

Angående frøudsædet, så såede jeg kaktus og levende sten sammen i et vindues»drivhus«. Jeg havde læst om kaktus, at de sagtens kunne blive stående hele første sæson under sådanne betingelser (spændt luft), og om levende sten, at de fremdrives som kaktus, bare meget nemmere. De levende sten spirede og groede da også forbilledigt, men først efter stribevis af dødsfald, reddede jeg resten ud af drivhuset til små potter i vindueskarmen. Siden er de trivedes fint. Spændt luft kan være godt for kaktusfrøplanter, men altså ikke for levende sten.

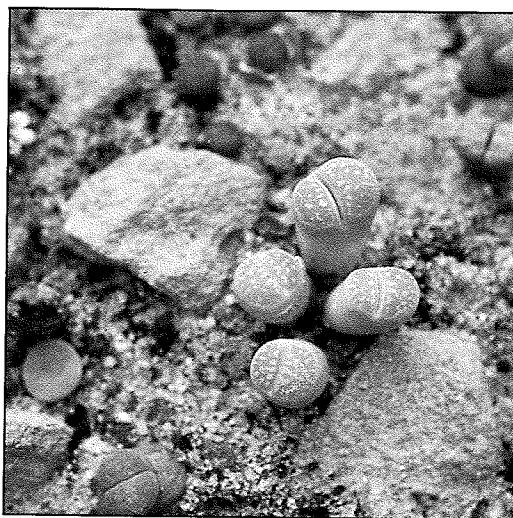
Lige nu går jeg bekymret omkring mine spæde *Argyrodema* og *Fenestraria*, jeg har aldrig prøvet at overvintre den slags før. Vintervæde skulle være gift for dem, men kan de virkelig overvintre flere måneder uden vand! Det vil vise sig.

Med venlig hilsen
Niels Holst
Storegade 37 F, 2.tv.
4180 Sorø

(Det håber vi at høre om. Red)

Argyrodema testiculara. Foto: Jørgen Damgaard

Lithops spp.

Foto: Jørgen Damgaard

Homo semperludens X

Vi har gennem nogle af de seneste numre haft artikler om »Knold og Tot« planter. Før dem var det Per Rönkel og Allan Nielsen, som skrev om sukkulenterne med de mærkelige og for så mange attraktive former og figurer. Dette er min 10. Homo semperludens og vistnok mit 15. år som formand for foreningen. Jeg har skrevet om mange planter i disse år. Mine favoritter har vekslet, hvilket naturligvis også har kunnet aflæses i Kaktus. Af og til finder jeg gamle numre af Kaktus frem og fordyber mig i, hvad jeg og andre dog har skrevet. Egentlig en hel lille guldgrube på godt og ondt. Tip om såning, poding etc. Læsningen afslører også, at moden skifter også blandt vore medlemmer. Caudex, læs »Knold og Tot«, er for mange sagen i øjeblikket. Selv var jeg i al ubeskedenhed blandt de første herhjemme, der havde en ret stor del af dem. Ubeskeden fordi det rent faktisk var Frans Laursen, der var primus motor. Dengang, dvs. i begyndelsen af 70'erne, eksisterede der en engelsk forening med det flotte navn *African Succulent Plant Society*, der udelukkende beskæftigede sig med »de andre« sukkulenter. Det var virkelig en inspirationskilde. Da mange af disse knoldplanter kræver temperaturer på mere end 12° C om vinteren, måtte jeg overvinde dem i stuen. På et eller andet tidspunkt blev jeg gruelig træt af at bære planter ud og ind hvert forår og efterår. De mest varmekrævende blev selvfølgelig afskaffet. Hvad så? Jo, samleren kan være en urolig sjæl. Og planteverdenen er jo stor. Og næsten alle plantefamilier indeholder mere eller mindre sukkulente medlemmer.

I mange år har jeg dyrket og skrevet om *Lithops*. Indtil i år har jeg aldrig haft problemer med dem. I foredrag og skrift har jeg altid fremhævet dem som nemme planter, der kun krævede, at man overholdt hviletiden. Jeg har i år mistet ca. 50 % af min frit

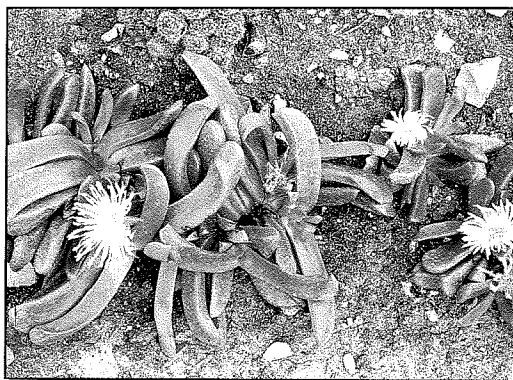
udplantede samling af *Lithops*, men ingen i potter. Hvorfor? Det ligner ikke noget! Planter på mere end 10-15 år dør ikke uden videre. Men det gør de alligevel. De bliver ganske enkelt bløde og ligner salat, der har fået frost - og dør, ganske og aldeles. Nuvel, jeg sår nogle nye i '93. Men det er ikke udpræget morsomt at smide en slatten masse af noget, der engang var en 12 hoved *Lithops optica f. rubra* ud.

Nuvel, jeg har en potte med røde frøplanter, så om 6-8 år er skaden måske genoprettet. Lidt modgang skader ikke, men hårder snarere og gør en lidt ydmyg overfor det levende. Af samme grund har jeg som tidligere nævnt ikke særlig mange caudexplanter tilbage. Jeg ønsker helt enkelt ikke at slå dem ihjel på grund af lave temperaturer. Jeg vil derfor gerne introducere et nyt begreb for samlere: Discount Knold og Tot. Der skal ikke forstås noget mindreværdigt ved ordet discount i denne forbindelse! En *Adenia spinosa* knold koster let ca. 100 kr. En *Euphorbia capsaintemariensis* let det samme. *Mestoklema* og eksempelvis en *Spalmanthus* kan ved en investering i frø på under 10 kr. gøre det ud for det samme, næsten. Med andre ord vil jeg med denne lille artikel slå et slag for mesembryantherne eller middagsblomsterne. Det gjorde jeg bl.a. også i Kaktus nr. 1 - 1990 s. 19. Der findes måske 2000 arter at vælge imellem. I skrivende stund har jeg noget i retning af 250 - 300 forskellige arter, som alle er startet fra frø. Det var egentlig *Faucaria albidens*, der rigtig fik sat gang i formeringen. (Kaktus 1/90 s. 18). Den har udviklet sig fra en lidt kedelig lille frøplante til en sand perle med bonsaiagtig forgrenet stamme/rod. Det gav blod på tanden efter mere. Problemet er desværre tit det, at det næsten er umuligt at få artsrent frø. En del af mine mesembryanther stammer fra vor gamle redaktør Kjeld Christiansens samling. Han købte en

Pleiospilos gradiflorus.

Foto: K. Christiansen

Glottiphyllum hybrid anvendt som sommerblomst.

Del af min Mammillariasamling med »blomstrende *M. plumosa*« yderst til venstre i 6 cm potte.

stor del af sine frø fra Exotic Collection i England, og meget af deres frø var hjemmelavet af de lokale bier, der ikke så så nøje på, hvem de hentede pollen fra, og til hvem de overbragte det. Resultatet: hybrider. Ikke et ondt ord om hybrider når de er planlagt for at opnå et bestemt mål. Men tilfældige kryds er sjældent særlig gode. Lykkeligvis findes der i England et selskab for Mesembryanther, *The Mesemb Study Group*, og dette selskab har en frøliste. Og mange af medlemmerne rejser i Syd Afrika og indsamler frø. Der findes ligeledes to botanikere, John Lavranos og Steven Hammer, der har indsamlet frø på voksestederne og ikke nok med det, men fra den lokalitet fra hvilken planten første gang blev beskrevet. Dette har givet meget spændende planter, og endnu bedre forventninger om mere. En stor del af planterne, vi dyrker her i Europa er måske hybrider. Arterne krydses let indbyrdes, og når gartneren, altså den professionelle, kun får ganske få kroner for en plante, ja, så kan samleren ikke forvente, at producenten altid set så nøje på det artsrene. Prøv engang et kig i dine kaktusbøger. Samlerens Store Kaktusbog eller et andet værk med både kaktus og sukkulenter.

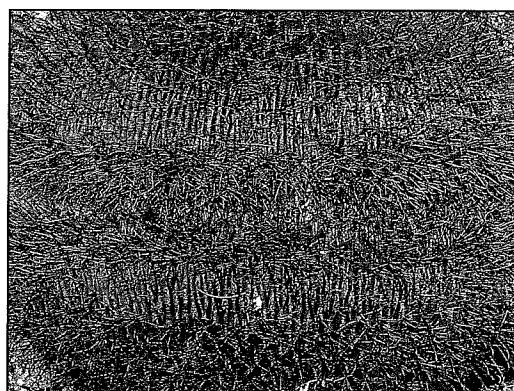
I Samlerens Store Kaktusbog omtaler Haage en gruppe 2 af mesembryantherne. *Faucaria* - med po-

pulærnavnene tigergab, kattegab og ulvegab - er en slægt med 33 arter efter Hans Herre. De har »tænder« og gule blomster. Men helt ærligt kan du se nogen større forskel på *Faucaria tigrina*, *F. felina* og *F. lupina*? Planter fra frø indsamlet i naturen eller fra frø fra kontrolleret bestøvning er meget forskellige. Deres tænder lever virkelig op til navnet. Bladfarverne svinger fra lys grøn over grøn til blå og næsten rød. Der er *Faucaria*er med blister, vorter og bylder, eks. *F. tuberculosa*, og en enkelt, *F. candida*, har den yndigste hvide blomst med undertiden et skær af rosa i afblomstringen. Men vil du have glæde af *Faucaria*, så er det vigtigt, at dit frø/din plante er det, hvad etiketten fortæller. *Titanopsis calcarea* ses tit i samlinger, hvor mesembryanther ikke ligefrem er dominerende. I Kaktus nr. 1 1984 s. 17 er den beskrevet og illustreret med et foto af Helmut Broogh. Med alderen danner den en rigtig super discount caudex plante. Slægten *Titanopsis* har en roeformet rod, som ved ompotninger kan hæves. Den vokser tueformet, og da de ældre blade efterhånden tører ind, ja, så fremstår grenene som en lille miniature bonsai, altså både »Knold og Tot«! I følge Hans Herre, autoriteten for mesembryanther, findes der 6 arter, hvilket er lidt for en samler, men lykkeligvis så ligner slægten *Aloim-*

Obregonia denegrii.

Foto: Bjarne Kjempff.

Ferocactus wislizenii, cristata-form.

opsis med 15 arter meget, så der er virkelig noget at samle på. Roden er normalt noget mere udviklet på *Aloinopsis*, således kan *A. spathulatha* let blive 20 cm eller mere! Når disse planter ikke ses oftere, så skyldes nok til et vis grad, at de dels ikke ser ud af noget før de er 2-3 år, dels at uhyre mange slægter ser meget, meget ens ud i lige så lang tid. Men prøv at så dem selv. I modsætning til Knold og Tots knold & tot planter, så er mine discount knold & tot planter noget af det nemmeste at formere. Selv den grønneste begynder kan med et minimum af anstrengelse og omhyggelighed drive dem frem fra frø. Men de stiller to krav. For det første skal de have meget lys, rigtig meget. For det andet skal de vandes lidt, lidt mindre end du egentlig synes, du kan være bekendt. Opfylder du de to krav, så får du en plante med tæt kompakt vækst og som bonus en rig blomstring. Brug meget lidt gødning - 1-2 gange om året - pot mere op end om, således at roden bliver mere og mere synlig, og med mindre du ikke vil udsætte dine planter for frost, hvilket de fleste *Aloinopsis* tåler ganske fint - eks. *A. spathulata* skulle i tør tilstand kunne tåle $\div 18^{\circ}\text{C}$ - så overwinter dem ved $5-6^{\circ}\text{C}$. Prøv at finde nr. 4 1985 af Kaktus frem. Slå op på side 85.

Frithia pulchra er både nem at få fat i som plante og frø. Som skrevet står, så danner den med tiden sideskud og bliver tueformet. Hvad der ikke står er, at de gamle blade dør, og hvis du med en negl fjerner dem, så ses en kort træagtig stamme. Med andre ord en miniature bonsai uden mishandling. I de senere år er der kommet frø af hvidblomstrende former, og for nogen af os endnu bedre dværgformer i halv størrelse. På samme side er *Neohenricia sibbettii* også afbildet. Den beskrives som natblomstrende, hvilket er korrekt. Men som mange natblomstrende planter så dufter den. Forestil dig en plante med blade på ca. 10 mm $\times$ 2 mm der dufter som ca. 2 $\times$ 10 meter Nattens Dronning, næsten. Og til og med i flere perioder. Vil du have duft, men har du kun plads til en 6 cm potte,

så prøv *Rhinephyllum* og *Stomatium*. De dufter som en slikbutik eller en frugt-ditto - banan, vanilie, Hugo Boss, Chanel no 5 og meget andet godt. Skulle læsning af, hvad jeg har skrevet, give dig lyst til selv at prøve dem, så kommer her lidt leksikale oplysninger, som kan give dig lidt orientering i de mange navne. Vil du have en discount knold med alle de gode nemme egenskabet, så kan du finde dem blandt *Aloinopsis* (15), *Titanopsis* (6), *Nananthus* (9), *Faucaria* (33), *Rhinephyllum* (12) og *Ebracteola* (2). Er det Tot eller bonsaieffekten du er ude efter, så er *Trichodemia* (30) - se Kaktus nr. 2 1992 s. 38, *Mestoklema* (7), *Jensenobotrya* (1), *Rhombophyllum* (3) og *Chasmatophyllum* (6) gode slægter at lede i. Paranteserne fortæller, i følge Hans Herre, hvor mange arter, der findes. Min inddeling er meget vilkårlig og diskutabel med hensyn til, om vi taler om Knold eller Tot, men kvaliteten af de nævnte slægter kan efter min mening ikke diskuteres. Skulle du få lyst til at prøve nogle af dem, så lad være med at tænke grimme tanker om mig, hvis 1 års vækst ikke indfrier forventningerne. Jeg har sagt det før, men det SKAL gentages. De skal have tid til at vise deres forskelle, og de skal dyrkes hårdt med hensyn til lys, vand og næring.

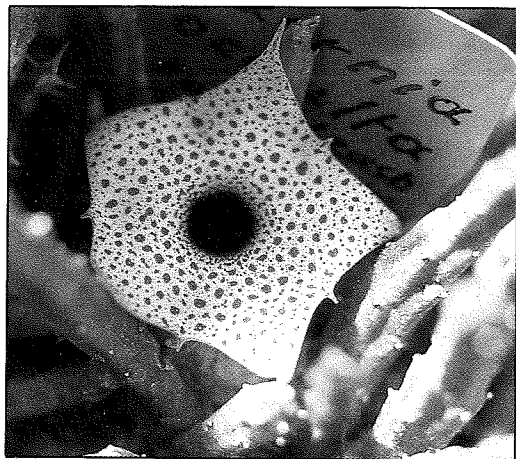
For øvrigt. Er du en ildsjæl, har du tid, lyst og plads. Ja. Godt, så kast dig over slægten *Delosperma* (140), *Drosanthemum* (95) og ikke mindst *Ruschia* (350) - så dem, dyrk dem og begynd en artikelserie i Kaktus. Redaktøren vil elske dig, men hvad med læserne. Det er aldrig gjort før, skønt Georg Sydow en tid var stærkt opsat på at gøre noget ved slægten *Delosperma*, der bl.a. indeholder en del arter, der er vinterhårde i Skandinavien. Så måske er ideen ikke så dårlig. Angående frøformering af de forskellige arter, så er min metode den, at jeg sår, når jeg har tid uanset årstiden, hvis jeg er sikker på i 2-3 måneder at kunne holde en dagtemperatur mellem 15 og 25°C , og samtidig være sikker på at nattemperaturen ikke

kommer meget under 10 C°. Alle frøplanter holdes nogenlunde fugtige det første år. Metoden virker hos mig.

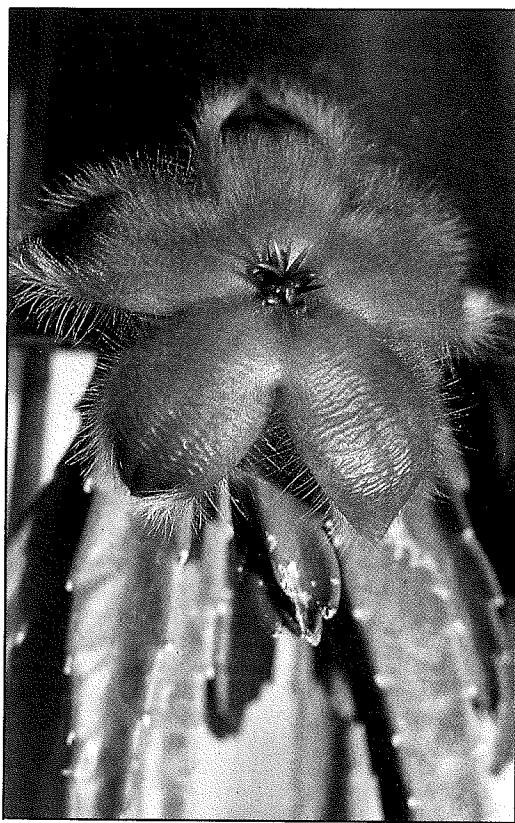
Det var mange ord om mesembryanter, men forhåbentlig ikke for mange. Kunne disse betragtninger ikke lokke andre af vore medlemmer til at skrive om deres yndlinge, også selv om det er minoritetsinteresser. At bestemte plantegrupper ikke ses så tit, er ikke nødvendigvis udtryk for, at de ikke er værd at dyrke, snarere det at de ikke er særlig kendte og dermed svære at få fat på. Flemming Bartig havde en føler ude angående »stapeliaer«. Der må være mange, der kunne få glæde af at dyrke dem, og *Huernia occulata* og *Stapelia glabricaulis* ville være en pryd for mangt et vindue.

Det er frølisternes tid. Så! Liste I planter er hverken kønnere eller interessantere end andre. Men det vil klæde vores hobby, om vi formerede arter, der er truede i naturen. *Obregonia denegrii* hører til den kategori. Den er ikke den letteste at dyrke, men med beskyttelse mod brændende sol og omhyggelig vanding, så både gror og blomstrer den. Er du god til at pøde, og anvender du *Trichocereus pachanoi* som underlag, ja, så er *Obregonia* ikke sværere at dyrke end netop - *Trichocereus pachanoi*. På tale om podninger så har jeg i Tyskland set *Obregonia* podet på *Echinopsis*. Mange af disse sætter en grusom masse skud, som dels efter nogens mening skæmmes planten, dels får uberettiget ry for at nedsætte blomstringen. De er lette at brække af og har ofte allerede dannet rødder på moderplanten. Altså en ren pøde-underlagsmaskine.

Sommeren var varm i 1992. Var det derfor, at *Mammillaria plumosa* blomstrede? Jeg har store planter - ca. 15 cm × 15 cm - som aldrig har blomstret. Oprindeligt var det en lille plante, købt i Konsum i Stockholm. Den har vokset godt og er ved deling

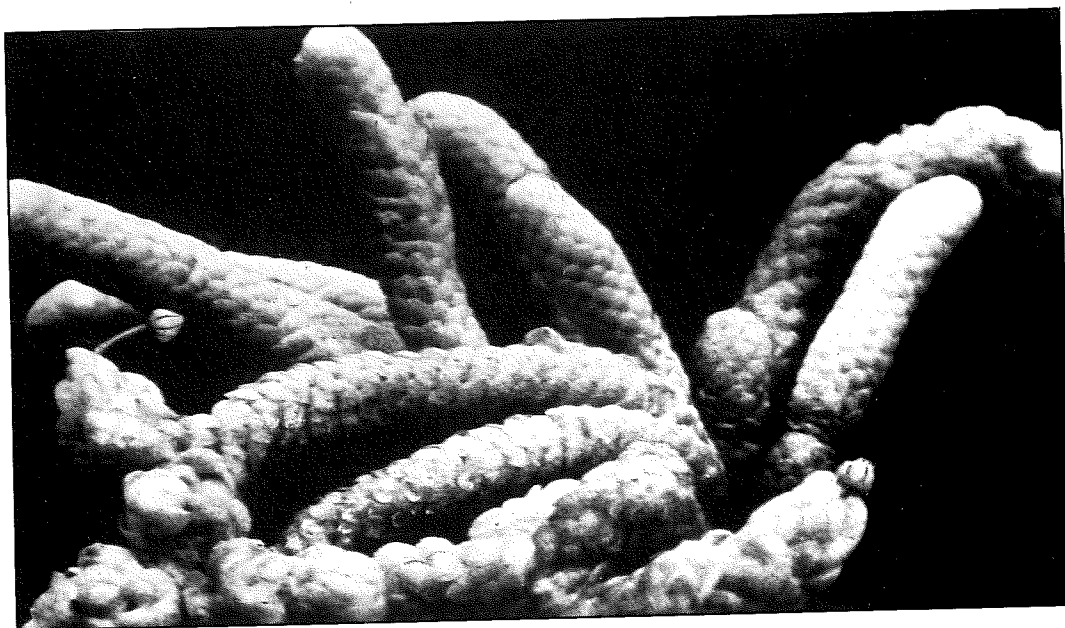
Huernia.

Stapelia glabricaulis.

blevet til mange. Fælles for den/dem er dog manglende blomstring. Men så skete det i oktober '92. Men det var ikke nogen af de store. Tre frøplanter sendte ganske uventet blomster i stor mængde. Tanke til eftertanke! Der findes kloner af planter, som både i natur og kultur ikke er meget for at blomstre. Derimod gror de godt. Mine store *M. plumosa* hører måske til den kategori, hvorimod frøplanterne muligvis har de gode arvelige egenskabet for blomstervillighed. At *Mammillaria plumosa* så også er en liste I plante gør ikke begivenheden mindre. Desværre kan jeg ikke tiltage mig æren for *Ferocactus wislizenii*. Jeg har blot betalt for filmen. Men der er altid muligheder for det uventede, når man sår. Måske er du heldig, så der dukker en cristataform op blandt dine frøplanter. Chansen er ikke så stor med en frøportion på 10-15 frø, men den er der. Selv har jeg af sådanne portioner fået cristataer/monstrosa former af *Echinocereus dalaensis* og *Morawetzia*, så der er altid håb.

Er der blandt medlemmerne nogle, der interesserer sig for *Anacampseros*? Det kunne være interessant,

Anacampteros papyracea.

hvis vi kunne gøre dem lettere at anskaffe for medlemmerne. Den her afbillede *A. papyracea* hører til de »papirsagtige« hvide. De er lettere at formere fra frø, hvis frøene er friske. Høst dem om sommeren og så dem næste forår og spiringen er tit elendig. Så dem samtidig med at du høster dem, så er spiringen tit op til 100 %. Det kunne være interessant, hvis vi kunne blive en lille gruppe, der udvekslede frø i sommerens løb i 1993. Frøplanterne kunne så tilbydes på kreds-møder rundt i landet, og skønt det ikke er pænt hverken at skrive eller sige, smugles over landegrænserne i en tændstikæske. Interesserede? - Og er der en der vil være primus motor? Selv vil jeg nødig. Men min adresse står i bladet.

Peter Brandt Pedersen

Huernia occulata.

Frøformering

Dette emne har være omtalt i KAKTUS, 1990 nr. 1, hvor der er bragt en oversigtsartikel over indlæg om frøformering gennem NKS's 25 årige beståen. Siden da er frøformering prikling og pasning af småplanter omtalt i Hugo Jensens artikelserie: Året rundt i drivhus og vindueskarm 1-4, KAKTUS 1991, nr. 1-4.

Red

SAMMENPLANTNINGER

Det er vinter nu, og der er ikke meget at gøre i plantesamlingen. Ingen vækst, blomstring eller vanding af betydning. Selv skadedyrsbekæmpelsen er på vågeblus: krybene kan heller ikke lide vinterkulden. Men en ting står dog på programmet i vintermånederne, nemlig planlægning af forårets omplantninger.

Nu har hver plantedyrker sin foretrukne metode. Folk med store drivhuse og meget plads har planter frit udplantet i bede. Andre sværger til 6×6 cm firkantede urtepotter. Personligt har jeg alle dage haft en stor svaghed for sammenplantninger.

Min mani for sammenplantninger blev oprindeligt startet af vor fælles plage: PLADSMANGEL! Det er nemlig fantastisk, hvor megen plads der kan spares ved hjælp af sammenplantning. Men lad jer dog ikke narre: Det er kun i starten, der spares plads. De fleste planter reagerer på sammenplantningerne ved at vokse hurtigere. Herefter skal de plantet om, og så!

Der er visse spilleregler, der skal overholdes, hvis flere planter skal dyrkes i samme beholder. 1) Planterne skal have samme vækstsæson, altså ikke vintervoksere og sommervoksere sammen. 2) Planterne skal kunne tåle den samme lave - eller kræve den samme høje - vintertemperatur, altså ikke en varme-krævende *Cephalocereus* sammen med en *Echinocereus*, der omtrent skal have frost for at blomstre. 3) Der skal tages visse hensyn til krav om vanding (se senere). 4) Det skal se kønt ud. Det er også en udpræget fordel, hvis sammenplantningen ikke er større, end at den forholdsvis let kan flyttes rundt. Desuden er der visse planteslægter, der har den uovne at slippe væksthæmmende stoffer ud i voksemediet, så andre mere eller mindre nært beslægtede arter ikke kan trives i nærheden. Det fænomen er måske ikke så udpræget for lige netop kaktus, men andre ørkenplanter udviser denne kedelig opførsel. Der er også visse arter, der er berøgtede for ligefrem at tiltrække skadedyrene, sådanne skal udpræget plantes for sig selv.

De første sammenplantninger jeg selv gik ind for, blev foretaget i de firkantede 18×18 cm plastikskåle, som NKS' indkøbscentral engang forhandlede - med huller tilføjet i bundens forstuds. Jeg blev træt af alle de 6×6 cm potter, som så hurtigt tørrede ud, og det viste sig, at jeg »tjente« 2-3 potters plads, når jeg plantede småplanterne sammen i de skåle. (I virkeligheden er den pladsbesparelse kun en stakket frist! Lad jer fortsat ikke narre.)

Nu sætter jeg alle mine småplanter i sådanne sammenplantninger. Småplanterne har her meget bedre vækstbetingelser, og de overlever i større tal. Ved omhyggelig sammensætning er omplantning kun nødvendig hvert andet - tredje år. Når man foretager sådanne sammenplantninger, er det klogt at se lidt på de enkeltes planters (formodede) væksthastighed! Jeg har f.eks. været ude for, at en »pudedannende« *Mammillaria* på rekordtid bredte sig langt ud over den tilmålte plads, så omplantning måtte foretages i udtide.

En anden kategori af sammenplantninger, der kan kombinere det praktiske med det smukke - og denne gang for alvor med det pladsbesparende - er anbringelse af mindre planter sammen med en enkelt større plante, en søjle eller en stammedannende sukkulent. Det ses tit i naturen, at en lille kaktus står og fjæler sig i ly af en større, og i vore samlinger er der den store fordel, at en større plante med et stærkt, dybtliggende rodnet kan fungere som dræn for en sartere plante med mere overfladiske rødder. Så jeg giver en »tynd« plante med en dyb potte/krukke et »bunddække« af småplanter. Personligt har jeg i snart 10 år dyrket en *Uebelmannia* på egen rod på denne måde, og jeg er aldeles overbevist om, at jeg ikke kunne have holdt liv i den ellers. Her skal den store plante udvælges med nogen omhu, f.eks. er *Opuntia* i almindelighed for hurtigvoksende og for grådige, der bliver slet ingenting til overs til småplanterne ved foden af dem.

Når planterne efter flere års dyrkning er blevet meget store, kan det være nødvendigt, at dyrke dem i kummer eller baljer. Når kummerne/baljerne med planter er meget store og tunge, kan de ikke uden videre bæres ud i haven, så planterne kan spules fri for skadedyr, og hvis der ikke er hul i beholderens bund, er det også en farlig forteelse at fylde for meget vand i. Jeg har indrettet mig med en række firkantede plastkasser uden hul i bunden, men med ca. 10 cm leca-ærter som dræn. Der er indsat en vandstandsmåler ligesom i de selvvandingspotter, der kan købes færdige, og på den måde kan der også vandes fra nederen. Belært af erfaringen har jeg nu stort set kun *Aloe* og *Euphorbia* i disse kasser. Disse planter får ikke mange skadedyr, og de er i alt fald rimeligt lette at rense, hvis så er. De er også uhyre vandforbrugende i vækstsæsonen og tømmer hurtigt kassen igen.

Til sidst vil jeg gerne give et eksempel på, hvad man risikerer, hvis man udelukkende tænker på at spare

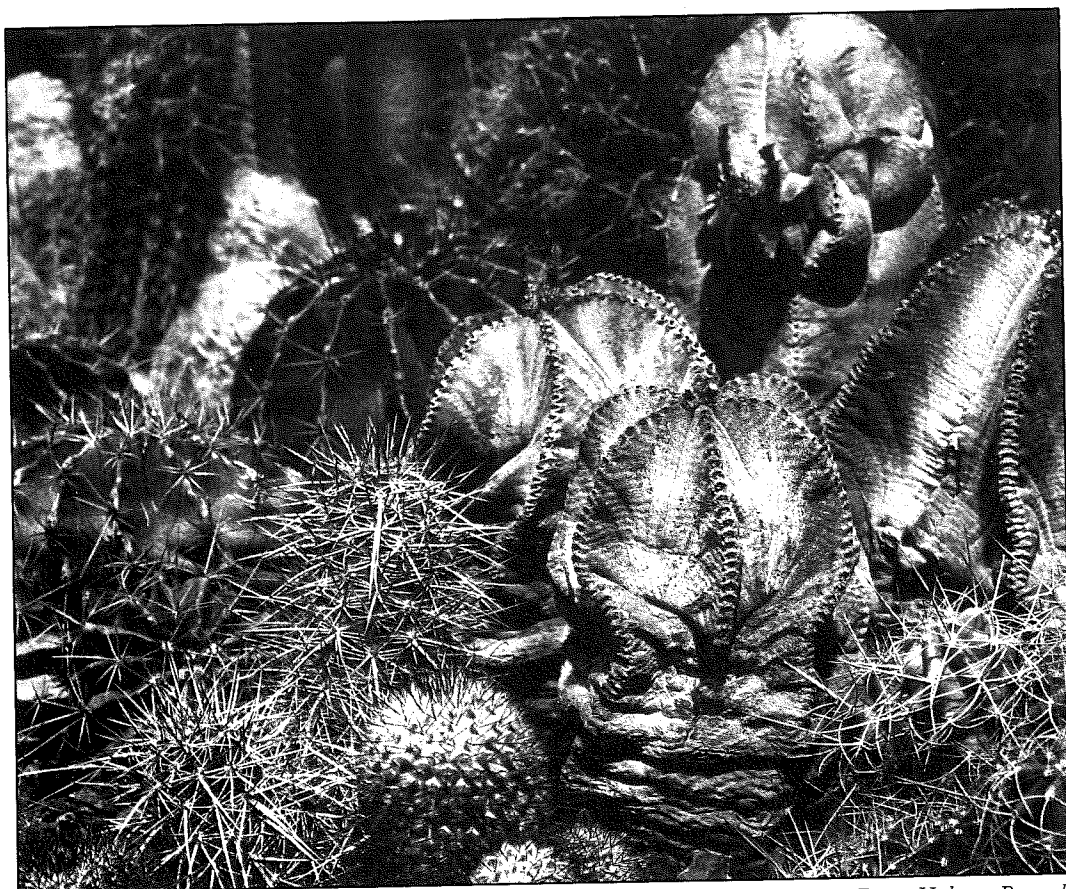

Foto: Helmut Broogh

plads, når man foretager en sammenplantning. Jeg har en *Euphorbia grandicornis*, der ikke hører til de helt små. Jeg har også en *Pachypodium lamerii*, sået af de frø vore globetrottere, Jørgen Damgaard og Bjarne Kjempff, bragte hjem fra Madagascar (se KAKTUS 1985 nr. 2 & 3). Og sidstnævnte plante er efterhånden godt og vel en meter høj, selv om jeg har prøvet at holde den på sultekur. Nu har *Euphorbia grandicornis* og *Pachypodium lamerii* det til fælles, at de gerne vil stå relativt varmt om vinteren, og da sidstnævnte efterhånden var blevet alt for stor til at være i vinduet, og da det kneb med guldpladsen i stuen, ja så var det nærliggende: anbring de to sammen. Som tænkt så gjort. Jeg købte en pæn stor potte og skred til handling. Begge planter blev plantet godt og solidt fast. De stod virkelig fast. Helt bestemt. Et par *Jatropha podagrica*, hvis blade skyggede så irriterende meget på mit bord blev sat ned i siderne. Der var plads nok, og de havde jo samme krav til vintertemperatur, og ragede ikke i vejret i forhold til de to andre, så de kunne ikke skygge for dem. Det var mig

muligt at anbringe beholderen, så begge de to store planter fik lige meget lys.

Det lyder utroligt, det ved jeg godt, men faktum er, at der rasede et sandt Bråvalla slag i den potte! Ca. en halv snes dage efter omplantningen stod begge de store planter løse og svejede ud af potten. Jeg lagde sten rundt om rodhalsene, og prøvede med en støtpeind snart i den ene side, snart i den anden. Det hjalp ikke, planterne lænede sig bare udenom. Og de arme *Jatropha* stod og hutrede og tabte bladene, så jeg til sidst trak dem op. De havde bogstavelig talt trukket tæerne til sig: de respektive rodnet var samlet helt oppe under stammerne. Den ene af dem overlevede ikke, men den anden tog til at stortrives i samme øjeblik, den fik sin egen potte igen. Her burde jeg naturligvis have tydet skriften på væggen og omplantet de to andre også, men jeg var stædig og lod dem stå. Så en dag, da jeg kom hjem stod *Pachypodium* lænet ud af potten i en vinkel på 45°. Den var ikke beskadiget, og der var så sandelig intet i vejen med rødderne, thi da jeg på dette tidspunkt opgav og skred

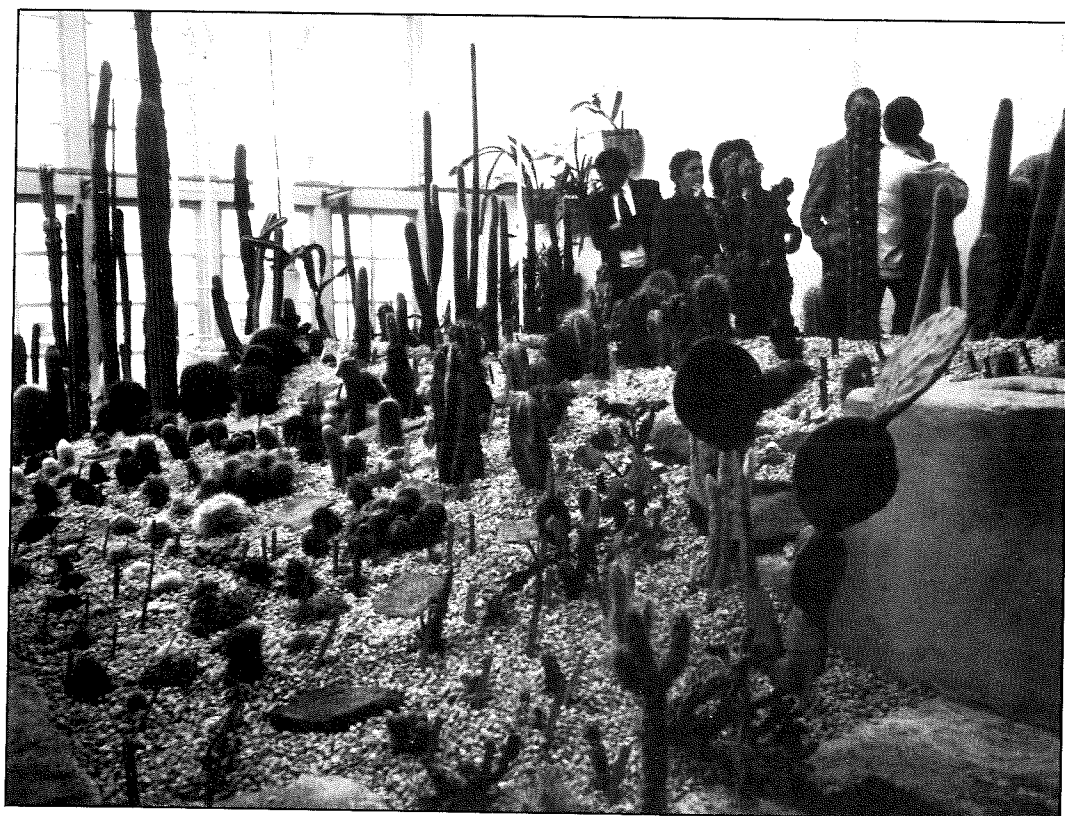
til omgående omplantning, havde jeg et enormt mas med at få de to rodnet redet ud fra hinanden. Nu står de så i hver sin potte alligevel *Pachypodium lamerii* har det UDMÆRKET i en ny mindre potte, mens *Euphorbia grandicornis* står tilbage i den store, og den vil stadig ikke rigtig sidde fast i potten. Måske har *Pachypodien* efterladt nogle ubehagelige »smagsstoffer« i jorden, hvad ved jeg. Hvis nogen af medlemmerne ved noget om det, hører jeg gerne herom. En ting står fast: jeg sætter ALDRIG MERE *Pachypodier* sammen med noget som helst. Det er

ikke *Euphorbiaens* skyld, for jeg har i årenes løb haft adskillige vellykkede sammenplantninger med den familie også sammen med kaktus og aloer.

Nu har jeg så foreløbig lavet en liste over, hvad der skal omplantes i den kommende sæson, og hvilke omplantninger, der skal splittes op, fordi de enkelte planter er blevet for store. Jeg har vist desværre for lidt plads, men...

Hanna E. Hansen

Olof Hedins Kaktussamling Värd ett besök!

Invigningen av »Olof Hedins kaktussamling«

Foto: Mats Nilsson
- Se næste side -

Fredagen den 18:e 1991 invigdes det nya, ombyggda orangeriet i Botaniska Trädgården i Uppsala. Det förut igenvuxna och fallfärdiga orangeriet har fått en rejäl ansiktslyftning, ett jobb som tagit närmare ett år att färdigställa. Tidigare fanns här bl.a. den enorma pelarkaktusen *Cereus peruvianus*, som härstammar från Linnés tid på 1700-talet men som nu är starkt beskuren.

Numera återfinns här en imponerande kaktussamling. Merparten av plantorna kommer från Olof Hedins samling i Bro utanför Stockholm. Hans fru Kerstin donerade hela samlingen till Botan i Uppsala, vid Olofs bortgång för några år sedan. Men det var nära att hela samlingen hamnat på soptippen. En container stod redo att forsla bort rariteterna, då Botan i sista stund kunde rädda Olofs »livsverk». Folkskolläraren Olof var en mycket entusiastisk odlare och började att samla redan på 1930-talet. Han förde noggranna anteckningar om alla plantor; när de köptes in och när de såddes, något som Botan idag är mycket tacksamme över. Många plantor har mycket högt vetenskapligt värde, då de härstammar från kollektioner av bl.a. Friedrich Ritter. Ritter samlade i Sydamerika under mitten av seklet och skickade frön till sin syster Hildegard Winter, som distribuerade dessa till intresserade samlare i Europa. Olof var en av dessa, och i Uppsala kan vi nu njuta av representan-

ter ur bl.a. släktena *Neoporteria*, *Eulychnia*, *Mammillaria*, *Trichocereus* och *Gymnocalycium*, de flesta sådda från frö. Speciellt iögonfallande är några grupper av den långtaggade *Copiapoa kranziana*.

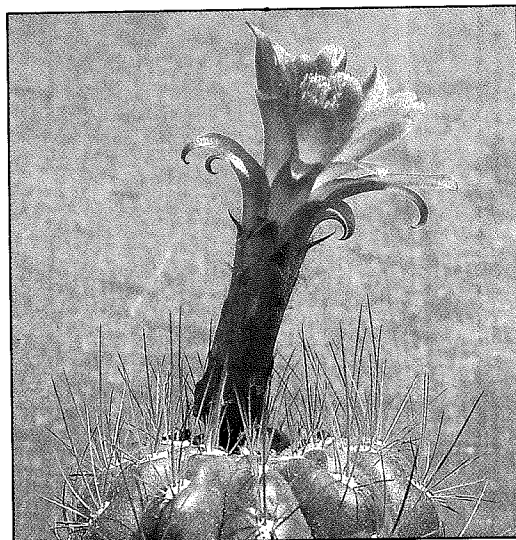
De sista åren fick samlingen inte lika noggrann vård, och de gamla plantorna for illa. Många plantor hade inte planterats om på årtal och rotsystemen var på väg att dö ut varför förlusterna blev många, och kanske kommer en och annan att stryka med under den kommande säsongen. Inte pga. av vanskötsel utan snarare den glädje-chock över att få växa fritt i Botans lavagräs och Linnés luftiga, ljusa orangeri! Jag rekommenderar verklingen ett besök i »Olof Hedins kaktussamling» som samlingen nu heter. Passa även på att ta ett titt i de andra växthusen, där det finns fler kaktéer och även många fina suckulenter. Botans egenhändigt fröproducerade *Uebelmannia* är värd ett omnämnande!

En eloge till Örjan Nilsson som hållt i projektet, men inte minst till »nåldynorna» Erik Århammar och Vivian Winoy som tillbringat närmare ett år med kaktusarna. De kan säkert extraknäcka som fakirer en dag!

Mats Nilsson/
April 20, 1992

MINI-PORTRÄTTER

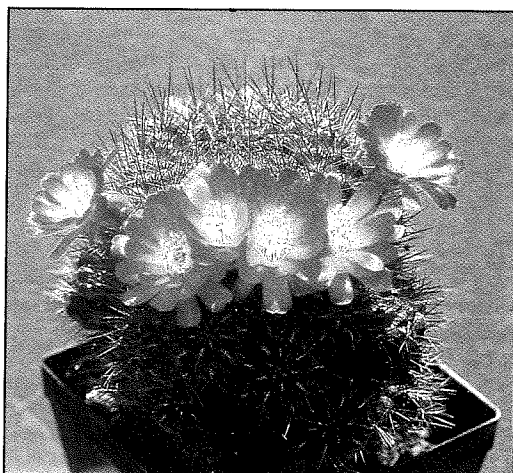
Matucana polzii Diers, Donald & Zecher
Friskt grön klotformad kropp, 5-10 cm i diameter. Tornar knappt 3 cm, bruna. Den sätter otroligt med sidokott, och bildar snart en hel tuva om den får vara i fred. Upptäckarna talar om exemplar med hundratal huvuden. Blomman är 5-7 cm lång med svagt hårigt rör. Petalerna är röda med en blå ton mot kanterna, mot centrum orange.
M. polzii hittades i Peru på 2100-2300 meters höjd och beskrevs 1986.

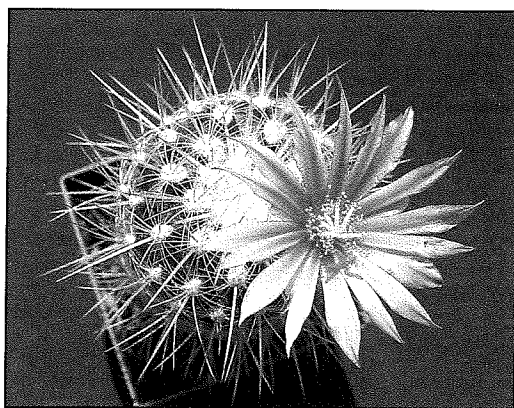
Matucana polzii

***Sulcorebutia lepida* RITT.**

Denna lilla skönhet från Bolivia är mörkgrön, ca. 6 cm hög och svagt cylinderformad. Enligt både Backeberg och Haage sätter den inte gärna sidoskott, men som framgår av bilden har mitt exemplar fått en hel krans av sådana. Blommorna är mycket röda, och ger ett sammetsartat intryck. De kommer i en krans runt hjässan och utgör en betagande syn. Övervintras torrt och svalt.

Sulcorebutia lepida

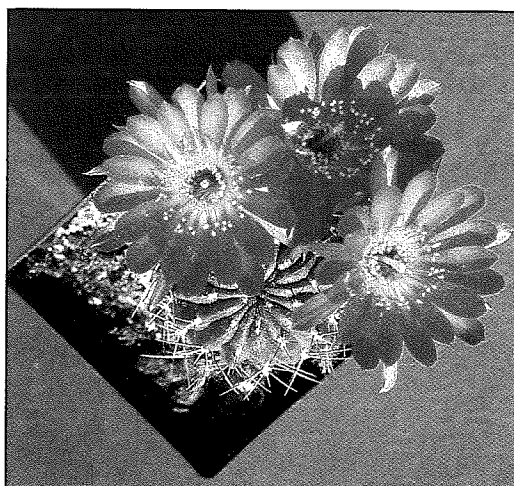

Thelocactus conothelos

***Lobovia boliviensis* BR. & R.**

Bildar med tiden grupper, där de enskilda huvudena är ca 10 cm i diameter. Enligt litteraturen är den lätt att känna igen på sina upp till 9 cm långa tornar som nästan helt täcker kroppen. Som framgår av bilden saknar denna planta dessa, men jag har inte gett upp, utan tror att dessa kommer med åldern som hos t.ex. *L. wrightiana*. Blommorna på mitt exemplar är violetteröda med ljust svalg - Backeberg anger $\pm$ anilinröd, men jag har sett foton med ljusröda blommor med gult svalg. Troligen är arten variabel.

Håkan Nilsson

Lobovia boliviensis

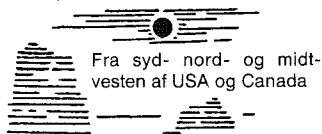
NKS' Book of Records

Det faldt mig ind, da jeg d. 11/11 '92 stod og beundrede min *Echinopsis wilkensis*, der just havde åbnet tre flotte blomster: DET HER MÅ DA VÆRE REKORDEN! Det næste der faldt mig ind var: DET HER MÅ KUNNE BRUGES TIL NOGET I BLADET! Og nu tilspørger jeg så medlemmerne: HVILKE REKORDER LIGGER I INDE MED? Jeg har altså en *Echinopsis*, der har sat tre normale blomster midt i november måned, og blomsterne holdt en hel uge. Som tidligere nævnt har jeg også en *Aloe arborescens*, der via aflæggere kan føres tilbage til en plante, som engang i slutningen af 1800-tallet tilhørte min mormors faster. Der MÅ være andre af medlemmerne, der også har mærkværdigheder på lager. F.eks. rekordstor vækst, sære kristata-former etc. Send fra 3-10 linier, gerne med et foto, hvis det kan lade sig gøre. ELLER ring til mig og fortæl, så tager jeg notater! Alle indkomne mærkværdigheder publiceres løbende.

Redaktøren

pedio's, sclero's

echinocereus, coryphanta, neobessey, yuccas, agaver, lewisia og andre sjældne, vinterhårde kaktus.

Fra syd- nord- og midt-vesten af USA og Canada

FRØ PLANTER

NY LISTE
1992/93
kan sendes

LEVERES OMGÅENDE! Fritz Hochstätter

An den Standorten von Pedio- und Sclerokakteen

Omfang 168 sider, 75 farvebilleder, 44 sort/hvid, 1 oversigtskort over rejseruter, 28 kort over voksepladser, 11 klimakort over U.S. stater, 32 klima-diagrammer, 49 raster-elektromikroskopiske optagelser af frø.

Pris: DM 59,- (Plus forsendelse).

Nu også i engelsk oversættelse i udvidet omfang med 124 farvefotos og 69 raster-elektromikroskopiske optagelser.

Pris: DM 69,- (Plus forsendelse)

BESTILLES HOS **FRITZ HOCHSTÄTTER**
Postfach 51 02 01 . D-6800 Mannheim 51
Fax. og Telefon (06 21) 79 46 75

KAKTUS-FRÖN

Skicka efter vår lista med ca 700 arter och varianter

Årets lista är fullmatad med vackra, sällsynta & intressanta arter!
Fräscht & art-rent material! Här hittar ni bl.a. *Blossfeldia*, *Escobaria*,
Copiapoa, *Coryphantha*, *Melocactus*, *Rebutia*, *Sulcorebutia*
och över hundra blomvilliga *Lobivia*!

Även *Lithops* »Levande Stenar« & andra suckulenter!

Dessutom inspirerande böcker, etiketter, pennor, gödning, chinosol m.m.

ESKILSTUNA CACTOPHILES

c/o Mats Nilsson

Apelsinvägen 21 K . S-633 47 Eskilstuna . Sverige

OBS! NY ADRESS!

EXOTICA

- DETAILHANDEL & EN-GROS-HANDEL
EUROPAS STØRSTE UDVALG I BLANDEDE SUKKULENTER

Adenia, Adenium, Aloe, Anacampseros, Brachystelma, Bursera, Crassula, Cyphostemma, Dioscorea, Dorstenia, Euphorbia, Fockea, Haworthia, Ipomoea, Jatropha, Othonna, Pachypodium, Pelargonium, Pterodiscus, Sarcocaulon, Trichocaulon, løg.....og meget andet.

SPØRG EFTER GRATIS LISTE.

Ernst Specks, Am Kloster 8, D-5140 Erkelenz-Golkraath, Tyskland

Tel.: 0 24 31 / 7 39 56, FAX: 0 24 31 / 44 95

Åbningstider: april-august lørdage kl. 9-14; Andre tider kun efter tel. aftale!

NKS T-SHIRTS

Foreningen har ladet fremstille T-shirts med 2 af Tommy's tegninger (hvid m. sort tryk).

Vi forlanger en grov overpris: . . . 100,- incl. porto og forsendelse

Vælg mellem 2 modeller: »næsen« ell. »til salg«.

Vælg mellem 2 størrelser: L ell. XL.

Bestilling indbetales på: Giro 3 07 98 64. Bjarne Kjempff. Stordalvej 4, Løvel. DK-8830 Tjele

Husk at overskuddet ved salget går i NKS slunkne pengekasse.

FRØLISTE 1992/93

Pedio- og sclerocactusfrø, samt frø fra andre hårdføre/vinterhårde kaktusarter fra syd-, nord- og midtvesten af USA og Canada. Skriv efter listen til:

Fritz Hochstätter
Postfach 510 201
D-6800 Mannheim 51
Tlf. 0621/794675

KARLHEINZ UHLIG

Frø - Kulturplanter - Import - Eksport
Likienstr. 5 - Postpox 1107
D-7053 KERNEN i. R.

- * Mere end 200 slægter
- * Mere end 1000 arter
- * Sjældne planter og frø
- * Verdensomspændende forsendelse
- * Besøgende - også i grupper - er velkomne
- * Vor frø- og planteliste kan fremsendes mod en international svarkupon (Post Reply Coupon)

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral skaffer pletter, gødning og andre ting, vi har brug for i vor hobby. Salg af N.K.S.-emblemer og N.K.S.-kuverter foregår også gennem indkøbscentralen. Henvendelse til:

Gunnar Ravn
Fredskovvej 130
DK-5270 Odense N
Tlf. 65 97 85 97

KAKTUS SUKKULENTER & SEMPERVIVUM

I mange arter

Gartner Bent Jørgensen
Vejlegårdsvej 99 - 2625 Vallensbæk
Tlf. 42 64 50 95

Planter sendes ikke!

MÅ IKKE BØJES!

Sælges på grund af flytning KAKTUS OG AGAVER i forskellige størrelser

HARRY JEBJERG
Senterparken
Østergade 18, 5. sal
2635 Ishøj . Tlf. 42 73 39 10

HUSK AT BETALE KONTINGENT

Sidste frist for rettidig indbetaling af
kontingent for 1993 er **1. MAJ.**

Kasseren

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?
Få et gratis prøvenr. af vort
medlemsblad »Orchideen«,
der kommer 10 gange årligt.
Kontingent kr. 225

DANSKE ORCHIDE KLUB
Porsevænget 34
2800 Lyngby

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Nedennævnte årgange af KAKTUS kan købes
ved henvendelse til

THORKILD ALNOR NIELSEN
Langenæs Allé 26, 2.tv., DK-8000 Århus C
Betaling: Check eller på giro nr. 2 940 744
Årgang 5-8: 5 kr. pr. nr. Årgang 9-26: 10 kr. pr. nr.
Følgende nr. er udsolgt:
Årgang 8, 9, 13 og 14 ALLE UDSOLGT
5. årg. nr. 2, årgang 12 nr. 2 og 3.

Indholdsfortegnelse Kaktus nr. 1, 1993

Helmut Broogh in memoriam	3
Blossfeldia - Mats Nilsson	4
På kaktusjagt	
i det sydlige Brasilien I - Norbert Gerloff	6
Kaktus og kattegus - Niels Holst	11
Homo semperludens X - Peter Brandt Pedersen	12
Sammenplantninger - Hanna E. Hansen	17
Olof Hedins Kaktussamling.	
Värd ett besök - Mats Nilsson	19
Miniporætter - Håkan Nilsson	20
NKS' Book of Records? - fra redaktionen	22